Szanowny Panie Marszałku, Panie i Panowie Senatorowie,

Uchwalona przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawa z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw rozszerza kompetencję NSA o sprawy dyscyplinarne i immunitetowe sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych i wojskowych, a także o badanie spełnienia przez sędziów tych sądów wymogów niezawisłości i bezstronności.

Wczoraj, podczas posiedzenia połączonych komisji Senatu: Komisji Ustawodawczej i Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji przedstawiłem wątpliwości co do zgodności z Konstytucją uchwalonej ustawy. Zwracałem uwagę na zagrożenia dla sprawności postępowania w NSA i na trudności wykonania ustawy w krótkim okresie *vacatio legis*.
Wszystkie zgłoszone zastrzeżenia do ustawy podtrzymuję.

Wątpliwości natury konstytucyjnej wynikają przede wszystkim z naruszenia zasady odrębności sądownictwa administracyjnego od powszechnego i wojskowego. Pomiędzy sądami administracyjnymi a sądami powszechnymi i wojskowymi, a także pomiędzy Sądem Najwyższym a Naczelnym Sądem Administracyjnym nie ma żadnych powiązań funkcjonalnych i orzeczniczych. Dodatkowo warto zauważyć, że administracyjny nadzór nad działalnością sądów powszechnych sprawuje Minister Sprawiedliwości, a nad sądami administracyjnymi - Prezes NSA.

Uchwalona ustawa przewiduje natomiast nadzór orzeczniczy NSA nad sądami powszechnymi i wojskowymi w zakresie spraw, w których NSA będzie sądem odwoławczym. Przyjęte rozwiązanie narusza art. 183 ust. 1 Konstytucji, który to przepis przyznaje Sądowi Najwyższemu nadzór w zakresie orzekania nad sądami powszechnymi i wojskowymi.
Źródłem wątpliwości jest również rozszerzenie właściwości NSA poza zakres określony w art. 184 Konstytucji RP. Przepis ten ogranicza kompetencję NSA i wojewódzkich sądów administracyjnych do kontroli działalności administracji publicznej.

Podczas posiedzenia połączonych Komisji bardzo mocno podkreślałem, że kompetencja NSA w sprawach dyscyplinarnych, testu bezstronności i niezawisłości w

stosunku do sędziów sądów administracyjnych, w żadnym razie nie uzasadnia powierzenia tych spraw Naczelnemu Sądowi Administracyjnego w stosunku do sędziów SN, sądów powszechnych i wojskowych.

I jest tak nie tylko ze względu na odrębność obu pionów sądownictwa administracyjnego i powszechnego, ale także dlatego, że odpowiedzialność dyscyplinarna jest ściśle związana z samorządnością konkretnego środowiska. Zarówno sędziowie sądów administracyjnych, jak i sędziowie sądów powszechnych, podobnie jak pozostałe zawody zaufania publicznego, muszą posiadać własne, samodzielne systemy odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Podnosiłem również, że ze względu na możliwość oceny w postępowaniach dyscyplinarnych przesłanki - „oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa" oraz przeprowadzania testu bezstronności i niezawisłości sędziego – „w okolicznościach danej sprawy" - jest w pełni uzasadnione sprawowanie przez NSA tych kompetencji wyłącznie w stosunku do sędziów sądów administracyjnych. Budzi jednak wątpliwości ich rozszerzenie na sędziów SN, powszechnych i wojskowych. Sędziowie NSA nie orzekają w sprawach karnych, rodzinnych lub cywilnych, a w tych właśnie sprawach ustawa powierza im ocenę przesłanki „oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa" albo przeprowadzenie testu bezstronności i niezawisłości.

Szanowny Panie Marszałku, Panie i Panowie Senatorowie,

W NSA orzeka 107 sędziów. Ich podstawowym zadaniem jest sprawowanie wymiaru sprawiedliwości w zakresie kontroli działalności administracji publicznej. Ze względu na krótkie, dwutygodniowe terminy przewidziane w ustawie do rozpoznania spraw dotyczących testu bezstronności i niezawisłości sędziego, sprawy te będą podlegały rozpoznaniu w pierwszej kolejności, a nie z uwzględnieniem podstawowej zasady wyznaczania spraw - w kolejności wpływu sprawy do sądu. Z tego względu obywatel będzie dłużej czekał na rozstrzygnięcie przez NSA jego sporu z administracją publiczną.

Z powodu wejścia w życie przepisów procedowanej ustawy, nie będzie można również utrzymać dotychczasowej sprawności postępowania, która w ostatnim okresie pozwalała na całkowite opanowanie bieżącego wpływu spraw i mogła znacząco

skrócić w przyszłości okres oczekiwania obywatela na rozpoznanie jego sprawy w NSA.

Panie Marszałku, bardzo dziękuję za możliwość zabrania głosu i proszę Państwa Senatorów o uwzględnienie moich uwag do procedowanej ustawy.
Bardzo dziękuję